

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/65/2019
Identifikačné číslo spisu: 4217010221
Dátum vydania rozhodnutia: 22.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4217010221.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. na neverejnom zasadnutí konanom 22. januára 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvineného L. V. pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného L. V. podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/27/2018 z 3. mája 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. V.
o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 3T/43/2017 z 8. februára 2018 bol obvinený L. V., uznaný za vinného zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že

- v období od presne nezisteného dňa mesiaca júl roku 2012 až do 25. októbra 2016 na rôznych miestach bydliska v rôznych prenájmoch v obci Z., okres Nové Zámky a následne v meste M. na ulici K. v byte číslo XX/XX svoju družku W. Y., narodenú XX. L. XXXX, s ktorou žil v spoločnej domácnosti, najmä pod vplyvom alkoholu pravidelne najmenej raz týždenne napádal slovne spôsobom, že jej nadával, používajúc rôzne vulgarizmy na jej osobu, ponižoval ju, označoval ju za kurvu, vyhrážal sa jej, že ju zbije a ich deti dá do ústavu, vyhrážal sa jej fyzickou likvidáciou a tiež ich detí, opakovane ju obviňoval z nevery a tiež ju upodozrieval, že má milenca, s ktorým sa stýka, napádal ju tiež fyzicky spôsobom, že ju počas jeho slovných atakov udieral rukou alebo päťou do oblastí tváre a hlavy, až jej začala tiecť krv z úst, alebo z nosa, avšak so spôsobenými fyzickými zraneniami, najčastejšie poraneniami pier a modraniami, sa neodvážila ísť na lekárske ošetrenie za celé toto obdobie ani raz, pričom vplyvom tohto konania obvineného došlo u poškodenej k zhoršeniu jej psychického stavu spojeného so somatickými prejavmi, ako aj k takým prejavom a symptómom, ktoré preukazujú prítomnosť syndrómu týranej osoby, konanie ktoré vyvrcholilo dňa 25. októbra 2016 kedy v čase okolo 03.00 hod. v ich byte v M. na ulici K.F. XX/XX opäť pod vplyvom alkoholu slovne napadol poškodenú

vulgarizmami a vyhrázaním sa, že ju zbije, že ju podreže a že je len kurva, zhodil zo steny poličku a porozbíjal všetky predmety z nej, vrátane sklenených pohárov, po čom poškodenú fyzicky napadol spôsobom, že jej svojou ľavou rukou dal facku do tváre, v konaní ktorom mu v ďalšom zabránila privolaná policajná hliadka.

Za to súd prvého stupňa uložil obvinenému podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 38 odsek 2, odsek 7 Trestného zákona, § 37 písm. m) Trestného zákona a podľa § 41 odsek 2 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona súd prvého stupňa zrušil výrok o treste v trestnom rozkaze Okresného súdu Komárno, sp. zn. 2T/92/2017 zo 6. septembra 2017, doručeného obvinenému 14. septembra 2017, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajský súd v Nitre rozhodujúci na podklade odvolania podaného obvineným rozhodol rozsudkom, sp. zn. 4To/27/2018 z 3. mája 2018 tak, že podľa § 321 odsek 1 písm. b), písm. e), ods. 3 Trestného poriadku zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste a postupom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uložil obvinenému podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 7 Trestného zákona, § 37 písm. m) Trestného zákona, § 42 ods. 1 Trestného zákona, v § 41 odsek 2 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona odvolací súd zrušil výrok o treste v trestnom rozkaze Okresného súdu Komárno, sp. zn. 2T/92/2017 zo 6. septembra 2017, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Proti vyššie označenému uzneseniu odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu dovolanie (v súlade s jeho pôvodným vlastnoručne spísaným podaním autorizovaným týmto obhajcom), s poukazom na údajné naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

V dovolaní obvinený namietol, že odvolací súd napriek zisteniu chýb, ktorými bol rozsudok prvého stupňa zjavne zaťažovaný, rozhodol v rozpore so zásadou in dubio pro reo. Obvinený poprel spáchanie skutku tak, ako je tento uvedený v skutkovej vete rozsudkov tak súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku podľa obvineného spočíva v tom, že v konaní predchádzajúcim podaniu dovolania neboli vypočutí ním označení svedkovia (zamestnanci ÚPSVaR), pričom nie je pravdou, že o ich vypočutie vôbec nežiadal tak, ako to uvádza odvolací súd. Navyiac, v priebehu hlavného pojednávania pred súdom prvého stupňa bolo porušené jeho právo klásť otázky poškodenej, nakoľko predseda senátu ho vykázal z pojednávacej miestnosti, pričom následne mu bola jej výpoveď len prečítaná s tým, že právo obvineného klásť mu k nej otázky mu bolo odňaté. Zároveň sa mu predseda senátu súdu prvého stupňa mal vyhrázať uložením trestu odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov, čím ho predčasne uznal za vinného. Po jeho vzatí do väzby žiadal opakovane súd prvého stupňa o ustanovenie iného obhajcu, čo mu nebolo zo strany súdu prvého stupňa vyhovené napriek tomu, že ustanovený obhajca opakovane konal v neprospech obvineného a je kolegom sudcu JUDr. Martina Ivana, ktorý bol zákonným sudcom obvineného v jeho trestnej veci v rámci konania pred súdom prvého stupňa. Nedôvera k pôvodne ustanovenému obhajcovi JUDr. Šulákovi bola prítom preukázateľne opodstatnená a dôvodná, čo opakovane dodatočne uvádzal. Následne sa 7. septembra 2017 konalo neverejné zasadnutie na podklade žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu, pričom obvinený bol naň predvedený bez toho, aby bol na dotknutom výsluchu prítomný jeho obhajca. Napriek tomu, že obvinený výslovne trval na účasti jeho ustanoveného obhajcu, tomuto nebolo vyhovené. Následne rozhodol súd prvého stupňa uznesením tak, že jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Obvinený ďalej zdôraznil, že súd prvého stupňa rozhodol rozsudkom o jeho vine bez toho, aby odročil hlavné pojednávanie, kým nebude rozhodnuté o jeho

návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu. Čo sa potom ďalšieho vecného obsahu podaného dovolania týka, obvinený predovšetkým polemizoval s hodnotením dôkazov tak súdom prvého stupňa, ako aj odvolacím súdom, pričom napádal najmä ustálený skutkový stav a výsledky vykonaného dokazovania tak, ako sú tieto podrobne opísané v skutkovej vete výrokovej časti rozsudku súdu prvého stupňa, resp. odôvodneniach rozhodnutí skôr konajúcich a rozhodujúcich súdov. Poukázal na údajný zaujatý postup OČTK a súdov, ako aj ich nesprávny procesný postup spočívajúci v odmietnutí jeho návrhov na vykonanie dokazovania. Zamietnutie a nevykonanie ním navrhovaných dôkazov, žiadosti na zmenu ustanoveného obhajcu napriek jeho nedôvere vo vzťahu k nemu, a nevykonanie tzv. kontrolného znaleckého dokazovania považuje za porušenie jeho základných zásad a práv v trestnom konaní, no najmä práva na spravodlivý proces a práva na obhajobu, čo zároveň zakladá aj pochybnosti o správnosti skutkových zistení vykonaných súdom prvého stupňa a odvolacieho súdu. Taktiež zdôraznil, že uložený trest je neprimerane prísny v zmysle § 321 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade dovolania podaného obvineným rozhodol tak, že:

- „rozsudkom podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/27/2018 z 3. mája 2018 spolu s rozsudkom Okresného súdu Komárno, sp. zn. 3T/43/2017 z 8. februára 2018 (pozn.: nešpecifikujúc pritom konkrétne ustanovenia tak Trestného zákona, ako ani Trestného poriadku, vo vzťahu ku ktorým odvodzuje porušenie zákona v jeho neprospech), pričom
- prikáže súdu prvého stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol“.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Komárno. Uviedla, že obvinený v podstate len znovu zopakoval dôvody, ktoré uviedol už v odvolaní. Čo sa týka konkrétnych dovolacích dôvodov uvedených obvineným v dovolaní uviedla, že v predmetnej trestnej veci nemožno konštatovať naplnenie tak označených, ako ani ostatných dostupných dovolacích dôvodov; naopak, obvinený (poukazujúc prioritne na nesprávnosť skutkových zistení) uvádza len vlastné hodnotenie vykonaných dôkazov, čo však neodôvodňuje prípustnosť žiadneho z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Navyiac, vo veci skôr konajúce a rozhodujúce súdy sa vo svojich rozhodnutiach dostatočne zaoberali námietkami odsúdeného prezentovanými tak v rámci konania pred súdom prvého stupňa, ako aj odvolacieho konania, a to najmä v súvislosti s právnou kvalifikáciou zisteného skutku. S poukazom na uvedené navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku) a obsahuje odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

Po vykonaní takto vymedzeného formálneho prieskumu podaného dovolania najvyšší súd dospel k záveru, že dovolacie dôvody uplatňované obvineným zjavne nie sú splnené, a to s poukazom na nasledovné:

K dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. a) a písm. b) Trestného poriadku možno uviesť, že obvinený buď vôbec nešpecifikoval konkrétne dovolacie námietky, ktoré by bolo možné pod ne subsumovať, respektíve vo vzťahu k naposledy uvedenému dovolaciemu dôvodu sa možno len domnievať, že jeho opodstatnenosť odvodzuje od údajnej zaujatosti predsedu senátu súdu prvého stupňa.

K tomu najvyšší súd uvádza, že ak chybám vytýkaným v podanom dovolaní nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku a to bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnemu dôvodu dovolania označeného dovolateľom podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku (primerane R 120/2012).

Uvedené možno pritom spoľahlivo vzťahovať k obvineným označenému dôvodu dovolania podľa § 371

ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Preto sa najvyšší súd ani ďalej posudzovaním existencie označeného dovolacieho dôvodu nezaoberal.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku najvyšší súd uvádza, že s poukazom na samotný obsah dovolacích námietok je zrejmé, že obvinený tieto subsumoval pod im formálne nezodpovedajúci dovolací dôvod.

Najvyšší súd pripomína, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku uvedené, sa týka výsostne len vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo v zmysle obsahu § 374 ods. 1 Trestného poriadku a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom v dovolacích námietkach a nie ich podradenie pod konkrétne alternatívy v § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku (R 120/2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení; naproti tomu podľa písm. e) dotknutého ustanovenia Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z úkonov trestného konania.

Pod nezákonné zloženie súdneho orgánu tak, ako to predpokladá písm. b) § 371 ods. 1 Trestného poriadku možno zaradiť napríklad také procesné situácie, ak by namiesto senátu rozhodol samosudca, resp. ak senát rozhodne v neúplnom zložení, alebo ak prísediacemu uplynulo funkčné obdobie. Nezákonne zloženým súdom sa teda v nadväznosti na vyššie uvedené rozumie súd, ktorý je obsadený v rozpore s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Najvyšší súd dospel k záveru, že z materiálneho hľadiska sa obvinený domáha práve existencie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Obvinený totiž v rámci odôvodnenia prípustnosti označeného dovolacieho dôvodu argumentoval v podstate výlučne s poukazom na ním subjektívne pociťovaný zaujatý procesný postup súdu prvého stupňa počas konania pred súdom v rámci uvedenej fázy trestného konania.

Po oboznámení sa s odôvodneniami rozsudkov tak súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu však musí skonštatovať, že ani v tejto časti nemožno prisvedčiť argumentácii obvineného.

Najvyšší súd poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4Nto/6/2018 z 12. apríla 2018 (č. l. 618 a nasl.), v ktorom sa odvolací súd vyčerpávajúco vysporiadal s návrhom obvineného na odňatie jeho trestnej veci súdu prvého stupňa za jej súčasného prikázania inému súdu toho istého druhu a stupňa. Neobstojí pritom ani argument obvineného, podľa ktorého malo dôjsť k porušeniu jeho práva na nezávislý a nestranný súd tým, že k rozhodnutiu odvolacieho súdu o uvedenom návrhu na odňatie a prikázanie veci došlo až po tom, ako súd prvého stupňa rozhodol o vine obvineného zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe odsudzujúcim rozsudkom z 8. februára 2018. Len pre úplnosť sa najvyšší súd zbežne oboznámil s podaním obvineného doručeným najvyššiemu súdu dňa 21. februára 2018 (č. l. 590). O tom, že by obvinený žiadal trestnú vec odňať súdu prvého stupňa za jej prikázania inému súdu toho istého druhu a stupňa skôr ako v uvedený časový okamih pritom neexistuje žiaden iný hodnoverný podklad. Navyiac, označené podanie obvinený doručil priamo najvyššiemu súdu a nie súdu, ktorému navrhuje vec odňať tak, aby tento mohol návrh obvineného spolu s vyjadrením sudcov predložiť nadriadenému súdu na rozhodnutie o podanom návrhu. Porovnaním uvedených dátumov potom nemožno dospieť k inému záveru ako k tomu, že z časového hľadiska odvolací súd ani o podanom návrhu nemohol rozhodnúť logicky skôr, ako mu bol procesne zodpovedajúcim spôsobom vôbec predložený na konanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd sumarizuje, že naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku v tom smere, že vo veci konal a rozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania

úkonov trestného konania nezistil, a s odkazom na vyššie uvedené túto námietku obvineného ako spoľahlivo vyvrátenú neakceptoval. Vyššie uvedený procesný postup v žiadnom prípade nepredstavuje porušenie práva obvineného na nezávislý a nestranný súd tak, ako je toto všeobecne garantované prostredníctvom čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

S poukazom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že obvineným uplatňovaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku naplnený nebol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Čo sa týka práva obvineného na obhajobu tak, ako je zakotvené v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd i v článku 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru a v neposlednom rade v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku možno uviesť, že právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože aj bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého práva na obhajobu. Tento dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať len vtedy, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Z argumentov obvineného obsiahnutých v podanom dovolaní v súvislosti s vyššie označenými dôvodmi dovolania vyplýva, že ich existenciu v podstate odvodzuje od jednej a tej istej skutočnosti, a síce odmietnutím návrhov na doplnenie dokazovania. Najvyšší súd s poukazom na opísané námietky obvineného dodáva, že v nadväznosti na ich takto formulovaný obsah obvinený odvíja dokonca aj nesprávnosť skutkových a právnych záverov, čo podľa obsahu podaného dovolania odôvodňuje, podľa názoru obvineného, zároveň aj prípustnosť podania dovolania s poukazom na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dotknuté chyby obvinený odvodzuje práve od nedostatočne zisteného, resp. nesprávne vyhodnoteného skutkového stavu, pričom pôvod takýchto pochybení opäť podľa argumentácie obvineného tkvie v totožnom nesprávnom procesnom postupe súdov.

Pre prehľadnosť sa však najvyšší súd v tejto časti uznesenia bude zaoberať opodstatnenosťou podaného dovolania so zreteľom na argumentáciu obvineného zameranú na naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že kumuláciu jednej a tej istej skutočnosti na odôvodnenie dvoch, resp. viacerých dovolacích dôvodov nemožno akceptovať. Tento princíp špeciality, teda prednosti konkrétneho zákonného ustanovenia, platí aj v dovolacom konaní. Ak by totiž dovolací súd takto formulovanú argumentáciu obvineného prijal, nastal by tak právne neudržateľný a účel dovolacieho konania popierajúci právny stav, ktorý by bol v jednoznačnom rozpore aj s procesnými oprávneniami toho - ktorého dovolateľa tak, ako sú tieto koncipované v § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Na ilustráciu možno uviesť hypotetický príklad, keď by rozhodnutie súdu v nezákonnom zložení (dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku) zároveň odôvodňovalo i dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Trestné konanie treba posudzovať komplexne ako jeden celok a nie je možné z hľadiska zachovania práv obvineného hodnotiť len niektoré parciálne, jednotlivo extrahované úkony, resp. postupy a na základe nich konštatovať zásadné porušenie jeho obhajobných práv.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne

zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Je rovnako potrebné bližšie špecifikovať obsah zásady „práva na obhajobu“. Táto v sebe konzumuje tri, relatívne samostatné, práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Najvyšší súd poznamenáva, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04). Treba si uvedomiť, že súd nie je povinný vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, lebo v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie.

Naviac súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale v dôsledku zákonnej koncentrácie ich navrhli po lehote uvedenej v § 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku, alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku). Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Rozhodnutie súdu o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania môže za istých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu, avšak stane sa tak napríklad vtedy, ak súd nevysvetlí, resp. vôbec neodôvodní v uznesení o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku (ktoré sa spravidla vyhlási a zaznamená do zápisnice o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí a písomne nevyhotovuje) zrozumiteľným, úplným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania za súčasnej existencie iných skutočností naznačujúcich, že celé konanie bolo vedené neobjektívne a zjavne nerešpektovalo pravidlá spravodlivého procesu. Len v takom prípade by bolo možné konštatovať porušenie práva na obhajobu obvineného tzv. arbitrárnym rozhodnutím súdu podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku.

Pre záver o tom, či sa odvolací súd v kontexte trestnej veci obvineného dostatočne vysporiadal s jeho návrhom na doplnenie dokazovania, je v tejto súvislosti relevantný obsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. Vo veci predstavujúcej predmet dovolacieho prieskumu z neho zreteľne vyplýva, že odvolací súd sa (čo sa zisteného skutkového stavu týka) stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s tam obsiahnutými právnymi úvahami (str. 5, druhý až štvrtý odsek rozsudku odvolacieho súdu). O tom svedčí aj skutočnosť, že odvolací súd v celosti odkázal na skutkový stav zistený pred súdom prvého stupňa, pričom osobitne zvýraznil správnosť, podrobnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu, na podklade ktorého dospel následne aj odvolací súd k identickým skutkovým záverom ako súd prvého stupňa, pričom z už vymedzenej časti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zreteľne a zrozumiteľným spôsobom zrejmé, prečo nevyhovel návrhu obvineného na doplnenie dokazovania v ním označenom rozsahu.

V nadväznosti na už skôr uvedené najvyšší súd aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku konštatuje, že nevyhovenie požiadavke obvineného na ďalší postup súdu pri dokazovaní podľa jeho predstáv nepredstavuje negatívne ovplyvnenie práva obvineného na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) a práva na obhajobu (osobitne) tak, aby najvyšší súd mohol vysloviť naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale i súdov nižších stupňov počas celého doterajšieho trestného konania navyše žiadnym spôsobom nevyplýva, že by tieto neprejavili rešpekt k právam obvineného, najmä v súhrne k právu na spravodlivý proces, a konanie uskutočňovali účelovo v jeho neprospech.

Čo sa týka opakovaných požiadaviek obvineného na zmenu ustanoveného obhajcu ohľadom jeho nedôvery k osobe ustanoveného obhajcu, k tomu najvyšší súd poznamenáva, že nahliadnutím do spisového materiálu zistil, že obvinený síce žiadal o zmenu ustanoveného obhajcu JUDr. Tibora Šuláka z dôvodu absencie dôvery voči dotknutému obhajcovi, pričom označenú žiadosť adresoval odvolaciemu súdu pred konaním verejného zasadnutia, na ktorom bolo následne rozhodnuté rozsudkom napadnutým dovolaním (č. l. 582). Následne sa obhajca obvineného v písomnom podaní adresovanom odvolaciemu súdu vyjadril, že obvinený mu listom doručeným 20. apríla 2018 oznámil, že chce aby ho na verejnom zasadnutí zastupoval iný obhajca, pričom označené podanie predložil odvolaciemu súdu na zváženie toho, či ho oslobodí od povinnosti obhajovania obvineného s tým, že ak mu nebude do dňa konania verejného zasadnutia doručené oslobodenie od povinnosti obhajovať obvineného zo strany odvolacieho súdu, verejného zasadnutia sa zúčastní (č. l. 622 spisu). Zo zápisnice o verejnom zasadnutí pred odvolacím súdom je zrejmé, že tak obvinený, ako aj obhajca sa dotknutého verejného zasadnutia zúčastnili, pričom z jej obsahu nijak nevyplýva, že by obvinený žiadal predsedu senátu odvolacieho súdu o ustanovenie iného obhajcu, resp. inak vyjadril nesúhlas s osobou ustanoveného obhajcu (č. l. 634).

Obvinený bol zároveň počas priebehu trestného konania preukázateľne zo strany súdu poučený o tom, že je jeho právom zvoliť si na plnú moc akéhokoľvek iného obhajcu, ktorý bude mať prednosť pred ustanoveným obhajcom. V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na § 43 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého zo závažných dôvodov môže byť ustanovený obhajca na svoju žiadosť alebo žiadosť obvineného oslobodený od povinnosti obhajovania a namiesto neho zvolený alebo ustanovený iný obhajca. Iný obhajca môže byť obvinenému ustanovený aj vtedy, ak si ustanovený obhajca dlhodobo neplní svoje povinnosti.

Najvyšší súd dospel záveru, že v posudzovanom prípade nemožno hovoriť o žiadnom takom závažnom porušení práva obvineného na obhajobu, ktoré by mohlo znamenať naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nakoľko, ako je zrejmé z vyššie uvedeného, právo na obhajobu je v zmysle uvedeného dovolacieho dôvodu potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu. Dôležité je v tejto súvislosti zdôrazniť najmä tú skutočnosť, že úkon ustanovenia obhajcu má subsidiárnu povahu k možnosti obhajcu si zvoliť, ktorá zostáva zachovaná obvinenému aj po ustanovení obhajcu súdom.

Nakoľko najvyšší súd nezistil, že by konanie vedené voči obvinenému bolo uskutočňované v rozpore s pravidlami práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 Dohovoru konštatuje, že v trestnom konaní (postupom orgánov činných v trestnom konaní či súdov) nedošlo k porušeniu procesných pravidiel dokazovania, resp. práva obvineného na obhajobu. S poukazom na uvedené argumentáciu obvineného aj v tejto časti ako nedôvodnú odmietol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Najvyšší súd poznamenáva, že v dovolacom konaní nie je dovolací súd oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (veta za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku) - samozrejme vyjmúc takú procesnú situáciu, ak je osobou podávajúcou dovolanie minister spravodlivosti v rámci jeho dispozičnej právomoci zverenej § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Skutkový stav môže najvyšší súd teda zo skutkového hľadiska hodnotiť len izolovaným prístupom a síce, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené; teda či boli právne kvalifikované v súlade s

príslušnými ustanoveniami hmotného práva.

V dovolacom konaní v zásade nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov súdmi nižších stupňov, pretože tieto okolnosti predstavujú otázky upravené normami procesného práva, ktoré nie sú hmotnoprávnej povahy. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na uvedené nemôže najvyšší súd spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie, nakoľko uvedená činnosť je zákonom zverenou doménou, ba priam privilegiom v konaní pred súdmi nižšej inštancie.

Čo sa potom samotného obsahu dovolania podaného obvineným týka, nedá najvyššiemu súdu nepoznamenať (aj keď uvedené je napriek ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu žiaľ neustále procesne pomerne frekventovanou situáciou), že nosným motívom podaného dovolania je pokračovanie obvineného vo svojej obhajobnej argumentácii prezentovanej už v konaní tak pred súdom prvého stupňa, ako aj v podanom odvolaní. V tejto súvislosti obvinený spravidla opakuje (až na malé výnimky) námietky predložené v predchádzajúcom konaní a vôbec nereflektuje na právnu konštrukciu ním uplatňovaného dôvodu dovolania.

Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že obvinený evidentne nerozlišuje skutkové námietky od námietok právnych. Preto najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu určený k náprave v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych pochybení a v zásade vôbec neslúži k revízii a náprave skutkových zistení, ktoré urobili súdy nižších stupňov, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania (výnimkou je len dôvod dovolania dostupný iba pre ministra spravodlivosti). Pre materiálny obsah podaného dovolania je pritom bez významu použitie pojmu „právny záver“, ak z materiálneho hľadiska obvinený napáda zjavne záver skutkový.

Inak povedané, dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je obvineným síce správne uplatňovaný z formálneho hľadiska, no s poukazom na vecný obsah argumentácie obvineného obsiahnutej v podanom dovolaní ide celkom zjavne a výlučne o námietky skutkového charakteru, ktoré predstavujú z pohľadu daného dovolacieho konania neprípustné námietky.

Najvyšší súd konštatuje, že pokiaľ obvinený v podanom dovolaní neuvedie námietku právneho charakteru, nie je pri viazanosti uplatnenými vecnými námietkami (a nie dôvodmi dovolania podľa § 371 Trestného poriadku) nielen povinnosťou, ale ani možnosťou dovolacieho súdu sa následne akokoľvek vyjadrovať k otázke samotnej správnosti právnej kvalifikácie ustáleného konania. Ako už bolo zdôraznené vyššie, skutková veta tak, ako bola ustálená zo strany súdov nižšieho stupňa, je pre dovolací súd (konajúci iba na podklade dovolaní obvinených) záväzná - v predmetnom mimoriadnom opravnom konaní už nemožno prehodnocovať ustálené skutkové závery, skúmať ich úplnosť, či správnosť.

Na ústavne konformné vysporiadanie sa s námietkami obvineného takejto povahy potom plne postačuje strohé konštatovanie, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými (ale tiež právnymi) závermi súdu prvého stupňa, a tieto považoval sa dostatočne preukázané vykonanými dôkazmi. Akákoľvek ďalšia argumentácia dovolacieho súdu je v konečnom dôsledku s poukazom na už doposiaľ uvedené zbytočná, keďže by išlo len o opätovné opakovanie už vyššie podrobne precizovaných právnych úvah.

Pokiaľ teda obvinený opakovane poukazuje (tak ako už aj pred odvolacím súdom) na to, že existujú dôvodné pochybnosti o tom, že skutok vôbec spáchal, resp. zistený skutkový stav hodnotí inak, ako skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy, takýto argument nezodpovedá označenému dovolaciemu dôvodu. Ak sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými (ale tiež právnymi) závermi súdu prvého stupňa, a tieto považoval sa dostatočne preukázané vykonanými dôkazmi, nie je najvyšší súd oprávnený na ďalšie prehodnocovanie materiálnych dôvodov ustálených súdmi nižšieho stupňa a teda

skúmať, či tieto „správne“ vykonali, prípadne vyhodnotili určité dôkazné prostriedky a z nich získané poznatky slúžiace na ustálenie skutkového stavu v miere spoľahlivo postačujúcej pre spravodlivé rozhodnutie vo veci.

Dovolaciemu súdu neprislúcha už v tretej inštancii preskúmať správnosť skutkových zistení a hodnotenie dôkazov súdmi nižšieho stupňa na podklade dovolania podaného obvineným. Pre dovolací súd je rozhodujúce skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený L. V. spáchal skutok tak, ako je podrobne opísaný v rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorými skutkovými závermi sa stotožnil aj odvolací súd. Pre dovolací súd je podstatnou výlučne tá skutočnosť, že vo veci tvoriacej predmet dovolacieho prieskumu použitú právnu kvalifikáciu odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu, a ktoré majú zároveň tomu zodpovedajúci odraz v právnej vete, čomu zodpovedá právny záver vyjadrený v posúdení skutku ako zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona.

Z uvedeného vyplýva, že ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nie je naplnený.

Najvyšší súd poznamenáva, že pokiaľ obvinený namietol v dovolaní aj uloženie neprímerane prísneho trestu, tak v tejto súvislosti sa najvyšší súd obmedzí iba na konštatovanie, že dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku možno rozhodnutie (úspešne) napadnúť, len ak bol obvinenému uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa. V posudzovanom prípade sa však o takúto situáciu nejedná, nakoľko obvinenému bol uložený druh trestu, ktorý zákon umožňuje uložiť pre trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, a to v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Nakoľko teda najvyšší súd nezistil naplnenie žiadneho z dovolacích dôvodov, uplatňovaných obvineným v podanom dovolaní, rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.